

**Inklusjovnen damtsvæhtah: Mah soptsesh maehtieh meatan årrodh dotkemeprosjektesne
The NEON Young Norway Study?**

Recovery-soptsese lea persovneles soptsese guktie lea psykiske vaejviejgumie jieledh jallh dejtie dååjredh. Maahta soptsesh årrodh garre boelhki bijre, guktie lea jijtjemse dan tjïrrh gymhpeme mij gïerve orreme, maam jijtje dååjroe viehkehte, guktie dam gaarsjele jih/jallh guhkiebasse båata.

Soptsese maahta bieline sjïdtedh dotkemeprosjektete *The NEON Young Norway Study* jis gaajkh krievenassh vuelielisnie illie:

1. Soptsese almetjistie soptsesåvva gie psykiske vaejvieveh dååjreme jih lea vuekiem gaavneme dejtie haalvedh.
2. Soptsesisnie buerkiestimmieh trïegkenasseste jallh haestiemijstie mah leah vïedteldihkie psykiske vaejvide. Buerkiestimmieh maehtieh stoerre jallh onne sijjiem vaeltedh soptsesisnie.
3. Soptsese buerkiestimmieh åtna faamojste, bueriedimmeste, haalvemistie jallh bïerkenimmeste (vuesiehtimmien gaavhtan gaarsjelidh, tïlledh jnv.). Buerkiestimmieh maehtieh stoerre jallh onne sijjiem vaeltedh soptsesisnie.
4. Soptsese tjuara heannadimmiej jallh jarkelimmiej bijre årrodh mah guhkiem ryöhkeme (vuesiehtimmien gaavhtan jarkelimmieh bïevsterisnie, vuajnosne jih perspektivesne).
5. Jis soptsese njaalmeldh jallh goh teekste, soptsese tjuara nïörjen, åarjelsaemien jallh englaanten gielesne årrodh.
6. Soptsese mij mijjese seedtesåvva tjuara digitaale fijlesne årrodh.

Eksklusjovnen damtsvæhtah: Mah naan sårhts soptsesh mah eah maehtieh bieline årrodh dotkemeprosjektete?

Daah soptsesh sijhtieh heajhtasovvedh:

1. Soptsesh mejtie åehpiedahta goh hæhtadamme/fantasije.
2. Soptsesh mah jeatjabistie soptsesuvvieh goh dihte gie psykiske vaejvieveh, bueriedimmien jih/jallh haalvemem dååjroe. Maahta gaskem jeatjah årrodh jis abpe soptsese lea soptsestamme aktede eejhtegistie jallh båehtjierdæjjeste. Jis soptsese soptsesåvva journalistete, tjuara tjyölkehke årrodh almetje gie soptsesem eekie lea stïeresne gosse dihte soptsesåvva, vuesiehtimmien gaavhtan sitaati tjïrrh.
3. Soptsesh gusnie kvaliteete tjoejefijlesne/videjovesne jallh guvvesne lea dan vuelehke guktie joekoen geerve jallh ij gåaredh soptsesem guarkedh.
4. Soptsesh mah leah tjåanghkan biejesovveme jienebh fijlijste jih mejtie ij gåaredh dan aelhkieslaakan tjåanghkan biejedh akten fijlese jallh akten formaatese.
5. Soptsesh mah vaarege/skaaroehthks dahkoeh dan veelelaakan buerkiestieh guktie dah maehtieh jeatjabidie skreejrehtidh seammalaakan darjodh.

6. Soptses mah såemieslaakan vædtsoehvoetem jìh aassjoem mubpiej vööste eevtjeh, jìh maehtieh viehkiehtidh kriminelle dahkojde haestedh.
7. Soptses mah leah soptsesovveme gosse almetje lij nuerebe goh 16 jaepieh jallh bäärasåbpoe goh 30 jaepieh don baelien dñhte dotkemeprosjektese seedtesovvi jallh bæjhkohtamme sjìdti.
8. Soptses mah bìevnesh vedtieh jeatjah almetjen bìjre mah maehtieh skaaroehthiks årrodh dñsse jallh almetjidie dan bìjre (vuesiehtimmien gaavhtan ryöktesth identifiseereden bìevnesh naakeni bìjre gñeh skultesovveme daaresjimmieh darjodh.
9. Soptses mah sensitijve persovnebìevnesh jeatjah almetji bìjre utnieh, jis eah leah jìjtjh daejtie bìevnesidie byögkeles juakeme. Soptses sensitijve bìevnesh åtna jeatjah almetjen bìjre jis dñhte dej nommem, politihkeles jallh religijööse jaahkoem, seksuelle legningem jallh vuekiem sårne, jallh meadtoeh dah leah dorjeme jallh leah skultesovveme darjodh.
10. Soptses mah jeatjah ov-veanhtadamme tjoeperdimmieh sjugniedieh; dellie daate læstoe fåantoej bijjeli man åvteste akte soptsese heajhtasåvva, orrestamme sjædta.

Gie vuarjesje mejtie akte soptsese mahta meatan årrodh dotkemeprosjektene?

Prosjektedåehkie prosjektene *The NEON Young Norway Study* vuarjesje mah soptsesh mah maehtieh meatan årrodh dotkemeprosjektene dej mieriej mietie bijjielisnie. Dah mah soptsesem sñsse seedtieh sijhtieh bìevnesem åadtjodh jis bieline sjædta dotkemeprosjektete jallh ij. Jis akte soptsese ij meatan vaaltasovvh, dellie tjjelkestimmiem åådtje mannasinie.

